

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Státní rozpočet ČR a Lafferova křivka

Ondřej Schüller

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Státní rozpočet soustřeďuje největší část příjmů a vydává největší část výdajů a proto je nejdůležitějším článkem rozpočtové soustavy. Je to plán hospodaření státu, který se sestavuje v ročních periodách. Při jeho sestavování se vláda řídí rozpočtovými pravidly, které jsou uzákoněny a jsou pro jeho tvorbu závazné. Rozpočet každým rokem navrhuje vláda a schvaluje poslanecká sněmovna.

Státní rozpočet je odhad příjmů, které do rozpočtu plynou především formou daní, cel a poplatků a výdajů, které jsou buď dané ústavou, nebo jejichž prostřednictvím vláda realizuje svou hospodářskou politiku. Tento odhad je tvořen pomocí rozpočtů minulých let a střednědobých výhledů.

Se státním rozpočtem souvisí také Lafferova křivka, která vypovídá o optimální daňové zátěži, při které jsou příjmy rozpočtu maximalizovány.

Cíl práce

Cílem teoretické části bakalářské práce je charakteristika státního rozpočtu, popis jeho struktury, funkce a vysvětlení, jakým způsobem probíhá schvalovací proces orgánů státní správy. Práce podrobněji rozebírá členění státních příjmů a výdajů, porovnává jejich vztah a objasňuje vznik přebytku a deficitu. Důkladně se také zabývá Lafferovou křivkou, popisuje její vznik a principy, jež uplatňuje na poli národohospodářské ekonomické politiky.

Cílem analytické části je podat konkrétní data týkající se výdajů a příjmů státního rozpočtu v jednotlivých letech od vzniku České republiky až do současnosti, provést jejich analýzu a hodnocení. Detailně se zabývá využitím Lafferovy křivky v praxi, kde byla použita a jaké výsledky z toho plynou. Účel analýzy je také vytvoření predikce vývoje státního rozpočtu v příštích letech a určit okolnosti, jež ovlivňují změny výdajů nejvíce.

Metodika práce

Teoretická část bakalářské práce bude vypracována za použití dostupných literárních pramenů, které budou důkladně prostudovány a poté zpracovány do jednotlivých bodů dle osnovy.

Praktická část bude vypracována s použitím konkrétních statistických dat týkajících se vývoje státního rozpočtu ve sledovaném období a pro účely jejich porovnání budou zanesena do grafů a tabulek a následně analyzována a hodnocena.

Úvod

V systému veřejných financí je státní rozpočet základním článkem, jelikož v rámci rozpočtové soustavy přerozděluje největší část hrubého domácího produktu a soustřeďuje také největší část příjmů do státní pokladny. Jeho hlavní podstatou je redistribuce peněžních prostředků z důvodu plnění hospodářských, politických a sociálních úkolů státu.

Z ekonomického hlediska je státní rozpočet bilancí mezi příjmy a výdaji státu. Při sestavování rozpočtu na další rok se tvoří odhady výše příjmů a výdajů, které jsou po vytvoření státního závěrečného účtu porovnávány s reálnými daty. Nejvýznamnějšími složkami státních příjmů jsou daně z příjmů fyzických a právnických osob, DPH a spotřební daň.

Při sestavování příjmové stránky rozpočtu je často diskutována Lafferova křivka, pojmenovaná po americkém ekonomovi Arthuru Lafferovi. Ta vypovídá o optimálním daňovém zatížení, při kterém je podíl vybraných peněz z daní na HDP procentuálně největší. Pokud by bylo zatížení pod nebo nad optimem, podíl příjmů z daní na HDP by klesal.

V souvislosti s tím hovoříme o takzvaném přebytku či deficitu státního rozpočtu, což je přímý důsledek hospodářské situace státu a také efektivnosti a zodpovědnosti při nakládání s peněžními prostředky. Stát by měl z dlouhodobého hlediska usilovat o vyrovnaný rozpočet, což se v případě České republiky zatím neděje. Od roku 1996 až do současnosti stát hospodaří s deficitem a dochází tak k navyšování státního dluhu. Tento dluh je poté splácen emisí státních dluhopisů, díky kterým jsou získávány potřebné peněžní prostředky, ale kvůli kterým se také zvyšuje úrok, který je nutné každý rok splácet.

Deficit státního rozpočtu je charakterizován jako převyšování celkových výdajů nad celkovými příjmy a může vznikat z mnoha různých důvodů, které vláda nemůže ovlivnit, jako jsou například živelné pohromy, ale ve většině případů se jedná o důvody, jež ovlivnit lze jako například nezodpovědné hospodaření, lobby a korupce.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo charakterizovat státní rozpočet z teoretického hlediska, popsat co to je Lafferova křivka a provést základní analýzu společně s nastíněním ekonomické situace v České republice v jednotlivých letech.

Státní rozpočet hraje nejdůležitější roli v národním hospodářství. Je to základní prvek rozpočtové soustavy, který dále přerozděluje finance do nižších článků rozpočtové soustavy. Je důležitým nástrojem fiskální politiky, díky které dochází k ovlivňování agregátní poptávky a zaměstnanosti a zajišťuje tak stabilizaci periodických výkyvů v ekonomickém vývoji.

Pro státní rozpočet existuje několik různých definic. Může být chápan jako bilance státu, jako centralizovaný peněžní fond, jako finanční plán nebo jako významný nástroj rozpočtové politiky.

Při sestavování rozpočtu se vychází z rozpočtových zásad, které tvoří základ pro rozpočtová pravidla. Tato pravidla jsou již závazná, ustanovena zákonem a upravují způsob, jak se bude nakládat s prostředky státního rozpočtu, upravují daňové určení a obsahují kompetence a úkoly jednotlivých orgánů.

V analytické části jsou rozebrány příjmy a výdaje státního rozpočtu od vzniku České republiky až do současnosti a jejich postupný nárůst společně s vývojem salda státního rozpočtu. Základní problém vycházející z analýzy lze spatřit v opuštění tvorby vyrovnaného rozpočtu a postupným nárůstem dluhu veřejných financí. Mandatorní výdaje stále narůstají především kvůli snaze udržet tzv. welfare state, čili sociální stát, který se postará bezvýhradně o každého občana. To vede k přemrštěné výši sociálních dávek, které demotivují lidi k nástupu do práce a motivují k zneužívání sociálního systému.

Když Česká republika vznikala, byla výše dluhu pouze 158,8 mld. Kč., dnes je to 1,85 bil. Kč, čili více jak desetinásobek. Nejmarkantnější schodek státního rozpočtu byl v roce 2009, kdy se vyšplhal na 192,4 mld. Kč. Je jasné, že z dlouhodobého hlediska je takováto míra zadlužování neudržitelná a je potřeba najít způsob jak tento dluh postupně redukovat.

Seznam vybraných použitých zdrojů

1. PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 526 s. ISBN 8073570491.
2. ŠELEŠOVSKÝ, Jan a Robert JAHODA. *Veřejné finance v ČR a EU*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 158 s. Distanční studijní opora. ISBN 8021034106.
3. TOMÁŠKOVÁ, Eva. *Veřejné finance*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 115 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 387. ISBN 8021041773.